

Bestuurlijk toezicht 2021

Verslag ten behoeve van gouverneur Cathy Berx

I

1	TOEZICHT	3
1.1	Klachten	3
1.1.1	<i>Klachtendossiers – beeld voor Vlaanderen</i>	3
1.1.2	<i>Klachtendossiers – Antwerpen</i>	4
1.2	Meldingsplichtige besluiten	6
1.2.1	<i>Algemeen toezicht meerjarenplannen en aanpassingen</i>	6
1.2.2	<i>Goedkeuringstoezicht jaarrekeningen</i>	6
1.2.3	<i>Goedkeuringstoezicht jaarrekening eredienstbesturen</i>	7
1.2.4	<i>Fiscale reglementen</i>	7
1.3	Adviesvragen	7
1.3.1	<i>Adviesvragen – beeld voor Vlaanderen</i>	7
1.3.2	<i>Adviesvragen – Antwerpen</i>	9
1.4	Audit lokale besturen	10
1.5	Eedafleggingen burgemeesters	11
1.6	Eretekens	11
1.7	Tucht lokale mandatarissen	11
2	STRATEGISCHE PROJECTEN	12
2.1	Regiovorming	12
2.2	Fusies van gemeentebesturen	12
3	NIET-BESTUURSKUNDIGE TAKEN	12
3.1	Taxi- en VVB-dossiers	12

1 TOEZICHT

1.1 KLACHTEN

Het toezicht wordt voornamelijk uitgeoefend op basis van klachten van raadsleden of burgers tegen besluiten van het lokaal bestuur.

Klachten zijn echter niet altijd gericht tegen een besluit als dusdanig. Ook een handeling of een al dan niet optreden van bestuurders kan het voorwerp van een klacht zijn. Na onderzoek van het dossier kan een klacht resulteren in een vernietiging van een besluit, een brief met opmerkingen aan het bestuur of een brief zonder opmerkingen. In sommige gevallen is de toezichthoudende overheid niet bevoegd. Dan kan het volstaan om de klachtindiener door te verwijzen naar de bevoegde instantie.

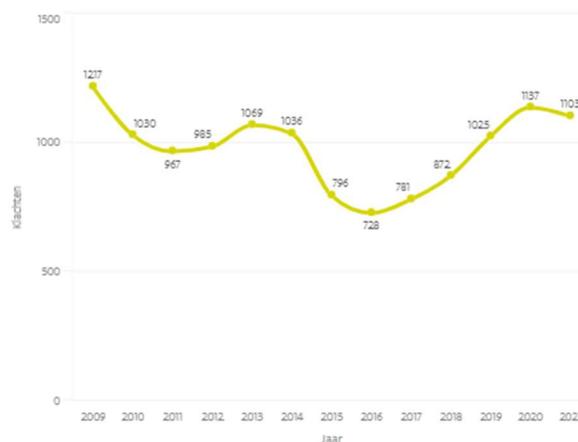
De grafieken zijn gebaseerd op de beschikbare cijfers d.d. 5 januari 2022.

1.1.1 Klachtendossiers – beeld voor Vlaanderen

De stijging van de afgelopen jaren heeft zich in 2021 niet doorgezet. Voor het eerst sinds 2017 daalde het totaal aantal klachten.

De grafiek rechts toont het totaal aantal klachten voor alle beleidsdomeinen van ABB.

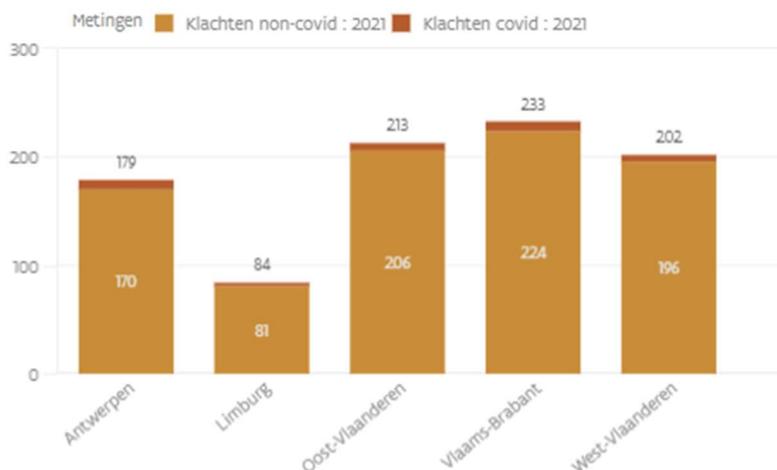
Onderstaande grafieken tonen het totaal aantal klachten voor **Lokale Organisatie en Werking**, **Personeel en Lokale Financiën & Fiscaliteit** samen. We vergelijken 2020 met 2021 en onderscheiden de corona gerelateerde en niet corona-gerelateerde klachten.

In 2021 werden in totaal **911 klachten** behandeld (corona en niet-corona-gerelateerd). Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen kenden een stijging in het aantal klachten, de 3 overige provincies een daling.

Het aantal corona-gerelateerde klachten daalde van 81 in 2020 naar 34 in 2021.

Het aantal coronagerelateerde klachten nam af in vergelijking met vorig jaar. Dit is zo voor alle provincies. De coronagerelateerde klachten betroffen:

de organisatie van de vergaderingen van lokale bestuursorganen. Het ging daarbij onder andere over:

- o het hanteren van een mondkemperplicht tijdens de vergadering van de raden;
- o de keuze voor fysiek, hybride of digitaal vergaderen;
- o technische problemen tijdens de hybride of digitale vergaderingen (ontbreken livestream, niet werken van microfoon of beeld, problemen met de stemtoepassing).

aanvullende preventieve en curatieve maatregelen door lokale besturen via een burgemeesterbesluit:

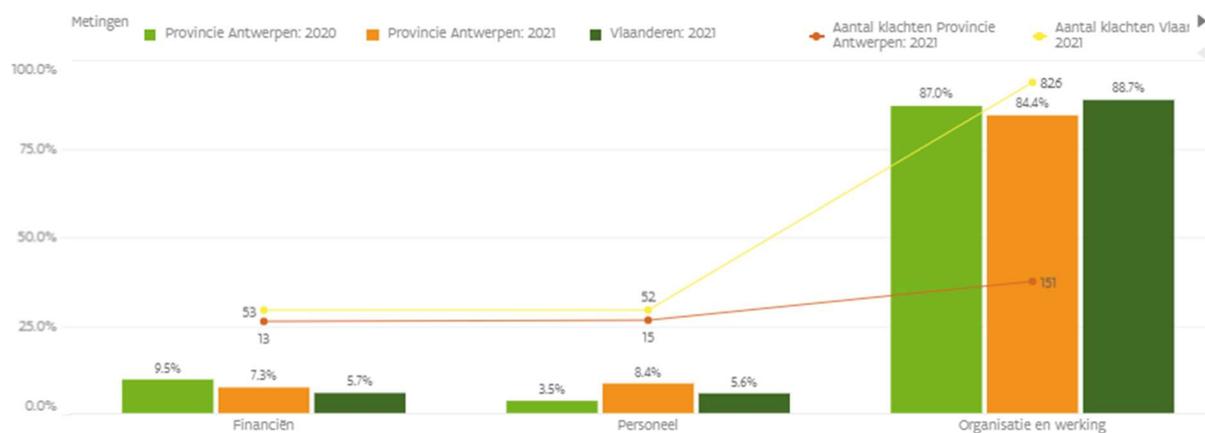
- o het invoeren van een mondkemperplicht;
- o het verbod op verkoop van niet essentiële producten op de markt;
- o het beperken van sociale, culturele en sportieve activiteiten;
- o het aanbrengen van een wandelrichting in winkelstraten;
- o het niet-naleven van de coronamaatregelen.

organisatie vaccinatiecentra: het respecteren van de taalwetgeving (brochures, informatieborden,...), de locatiekeuze voor het vaccinatiecentrum, mogelijke vroegtijdige vaccinatie van uitvoerende mandatarissen.

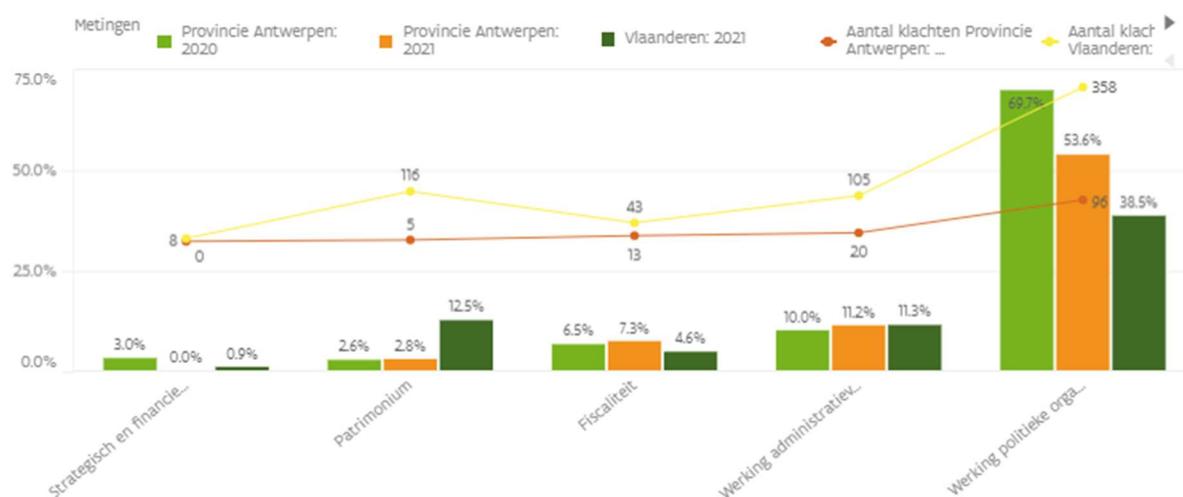
1.1.2 Klachtendossiers – Antwerpen

1.1.2.1 Naar thema en subthema

In totaal werden in Antwerpen 179 klachten behandeld in 2021. Het merendeel van de klachten is voor de afdeling Lokale Organisatie en Werking, zij namen 84% of 151 van alle klachten voor hun rekening.

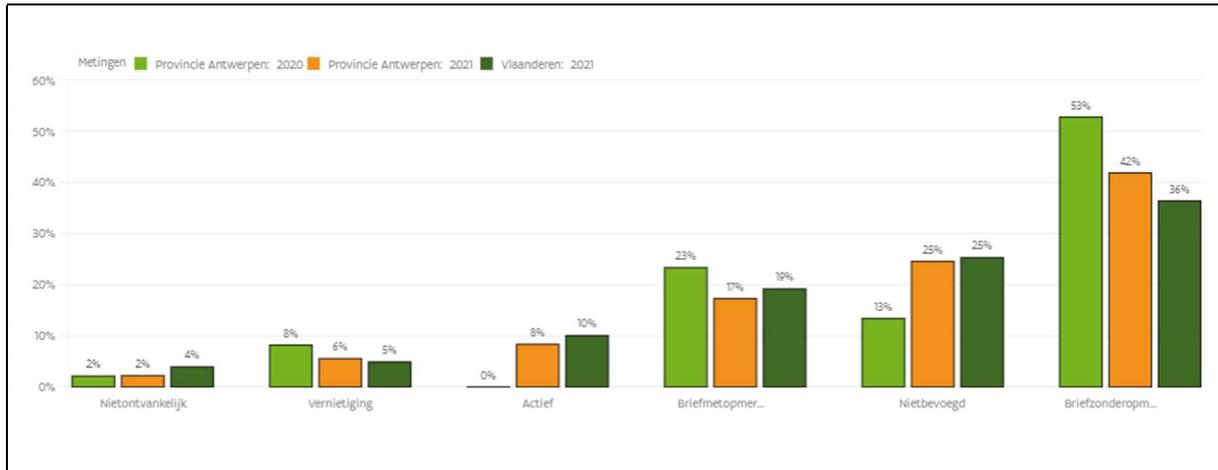

Opgesplits naar subthema is de top 5 van de klachten 2021 als volgt:

1.1.2.2 Naar resultaat

In 2021 leidde 6% van de ingediende klachten in Antwerpen tot een vernietiging. In 25% van de klachten was de gouverneur niet bevoegd. 17% van de klachten resulteerde in een brief aan het bestuur met opmerkingen.

1.2 MELDINGSPLICHTIGE BESLUITEN

De verplichte bekendmaking op de gemeentelijke webtoepassing maakt de informatie meteen ook digitaal beschikbaar voor de toezichhoudende overheid. Van een aantal beslissingen moet er ook melding gemaakt worden van de publicatie op de webtoepassing aan de toezichhoudende overheid. De meldingsplicht vervangt de oude inzendingsplicht. De publicatie en melding aan de toezichhoudende overheid start de termijn voor de uitoefening van het toezicht.

1.2.1 Algemeen toezicht meerjarenplannen en aanpassingen

De cijfers hebben betrekking op de meerjarenplannen 2020-2025 en de aanpassingen ervan die in 2021 zijn afgehandeld. Dossiers die werden ontvangen in 2020, maar afgehandeld in 2021, zijn ook meegeteld. De dossiers die eind 2021 werden ontvangen, maar pas in 2022 werden afgehandeld, zijn niet in de cijfers vervat.

	Gemeente- en ocmwbestuur + districten	Welzijnsvereniging	AGB	Totaal
Geen toezichtsmaatregel	91 + 15	16	64	186
Toezichtsmaatregel	0	0	0	0
Totaal	91 + 15	16	64	186

1.2.2 Goedkeuringstoezicht jaarrekeningen

Voor de jaarrekening gaat het om de rekeningen over het boekjaar 2020 of vroeger die in 2021 zijn afgehandeld. De jaarrekeningen 2020 of voorgaande boekjaren die zijn ontvangen in 2021, maar afgehandeld in 2022, zijn niet vervat in de cijfers.

	Gemeente- en ocmwbestuur + districten	Welzijnsvereniging	AGB	Totaal
Goedkeuring	73 + 9	15	46	143
Niet-goedkeuring	0	0	0	0

Totaal	73 + 9	15	46	143
--------	--------	----	----	-----

1.2.3 Goedkeuringstoezicht jaarrekening erediensbesturen

Voor de jaarrekening gaat het om de jaarrekeningen over het boekjaar 2020 of vroeger die in 2021 zijn afgehandeld. De jaarrekeningen 2020 of voorgaande boekjaren die zijn ontvangen in 2021, maar afgehandeld in 2022, zijn niet opgenomen in de cijfers.

Goedkeuring	335
Niet-goedkeuring	0
Totaal	335

1.2.4 Fiscale reglementen

De retributiereglementen goedgekeurd door de raad van bestuur van een AGB zijn sinds de invoering van het Decreet Lokaal Bestuur niet meer meldingsplichtig. Een ambtshalve toetsing in het kader van het bestuurlijk toezicht gebeurt enkel nog ten aanzien van de belasting- en retributiereglementen goedgekeurd door de gemeenteoverheid.

	Totaal
Geen toezichtsmaatregel	608
Geen toezichtsmaatregel, opmerking aan bestuur	91
Vernietiging	1
Totaal	700

1.3 ADVIESVRAGEN

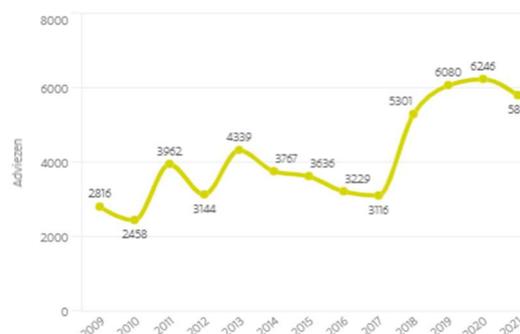
Lokale besturen kunnen ook bij de gouverneur terecht voor adviesvragen. Adviesvragen gaan veelal uit van de lokale besturen zelf, slechts een kleine minderheid van vragen wordt gesteld door mandatarissen of burgers.

De grafieken zijn gebaseerd op de beschikbare cijfers d.d. 5 januari 2022.

1.3.1 Adviesvragen – beeld voor Vlaanderen

De grafiek rechts toont het totaal aantal adviesvragen voor alle beleidsdomeinen van ABB.

Net als bij de klachten kent ook het aantal adviesvragen in 2021 een daling ten opzichte van de voorbije jaren. De sterke daling is te verklaren door een grote daling in het aantal adviesvragen i.v.m. de coronapandemie en de veiligheidsmaatregelen.

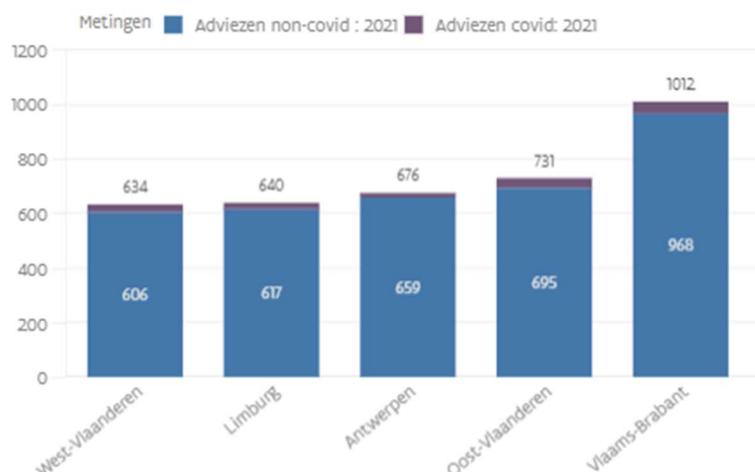

Onderstaande grafieken tonen het totaal aantal adviesvragen voor **Lokale Organisatie en Werking**, **Personeel en Lokale Financiën & Fiscaliteit** samen. We vergelijken 2020 met 2021 en onderscheiden de corona-gerelateerde en niet-corona-gerelateerde adviesvragen.

In 2021 werden **3693 adviesvragen** behandeld.

Het aantal corona-gerelateerde adviesvragen daalde van 757 in 2020 naar 148 in 2021.

Ook het aantal coronagerelateerde adviesvragen daalde in vergelijking met 2020. De adviesvragen gingen in grote lijnen over:

over de richtlijnen rond fysiek, digitaal en hybride vergaderen van de verschillende bestuursorganen

- de mogelijkheid om de vergadering van de raden fysiek te laten doorgaan en de richtlijnen die daarbij gelden (mogelijkheid tot inzet CST, afstandsregels, mondkemperplicht, beperken van publiek,...);
- regels rond de hybride/digitale vergadering (noodzaak van een burgemeestersbesluit, digitale eedaflegging, livestream,...);
- regels rond de vergaderingen van adviesraden;
- aanpassen van het huishoudelijk reglement van de raden om digitaal en hybride vergaderen mogelijk te maken op basis van het gewijzigde decreet over het lokaal bestuur.

aanvullende preventieve en curatieve maatregelen door lokale besturen:

- de inzet van het CST bij evenementen (verstrenging van de bezoekersaantallen);
- de mogelijke inzet van het CST in andere sectoren dan voorzien in het wetgevende kader;

- o de noodzaak van het bekrachtigen van burgemeestersbesluiten die genomen zijn op basis van de pandemiewet;
- o inhoud van de maatregelen (beperken bezoekrecht woonzorgcentra, beperken activiteiten,...).

Taalwetgeving in de vaccinatiecentra

de begraafplaatsen, lijkbezorging en erediensten:

- o de richtlijnen voor de begrafenisondernemers en crematoria;
- o de datum van inwerkingtreding van de afwijkende regeling voor het verplichte advies van de tweede arts bij crematie;
- o het naleven/handhaven van de coronamaatregelen;
- o de collectieve uitoefening van de eredienst;
- o het maximum aantal aanwezigen in een eredienstgebouw;
- o de verlenging van de coronamaatregelen;
- o het al dan niet fysiek mogen vergaderen;
- o de (hygiënische) maatregelen die getroffen moesten worden bij een fysieke vergadering.

financiën:

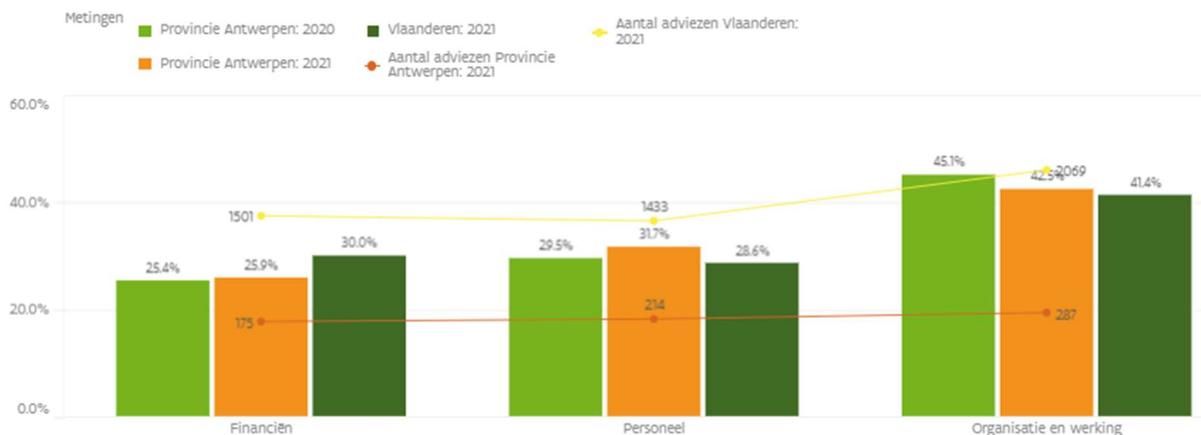
- o de diverse subsidies en steunmaatregelen van de Vlaamse overheid: over voorwaarden waaronder die worden toegekend, over de periode waarin die middelen kunnen worden besteed, over de wijze waarop die in de boekhouding moeten worden verwerkt;
- o mogelijkheden om de belastingdruk te verminderen via een wijziging, opheffing of intrekking van de belasting- en retributiereglementen;
- o de impact van de crisis op de lokale financiën (en dan in het bijzonder de lokale investeringen).

rechtspositieregeling

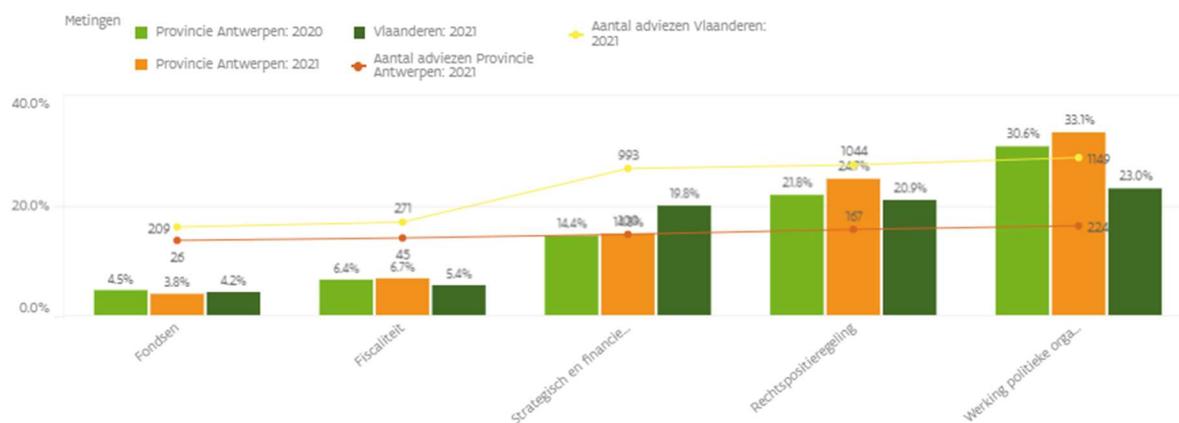
- o het quarantaineverlof, het vaccinatieverlof, corona-ouderschapsverlof, de inzet van eigen medewerkers en vrijwilligers in vaccinatiecentra en telewerkgerelateerde vragen;
- o over tijdelijke werkloosheid en de invloed hiervan op de berekening van vakantiedagen;
- o gevolgen voor personeelsleden van lokale besturen die terugkeerden uit een rode zone.

1.3.2 Adviesvragen – Antwerpen

In totaal werden in Antwerpen 676 adviesvragen behandeld in 2021. Het merendeel van de adviesvragen is voor de afdeling Organisatie en Werking, zij behandelden 42,5% van alle adviesvragen.

Opgesplitst naar subthema is de top 5 van de adviesvragen als volgt

1.4 AUDIT LOKALE BESTUREN

Sinds 1 januari 2014 voert Audit Vlaanderen audits uit bij (onder meer) lokale en provinciale besturen. Als onafhankelijke en objectieve partner wil Audit Vlaanderen de lokale besturen ondersteunen bij de beheersing van financiële, wettelijke en organisatorische risico's. Het evalueren van de organisatiebeheersing van de lokale besturen gebeurt met vier verschillende soorten audits: organisatie-audits, thema-audits, detectie-audits en forensische audits.

Wanneer Audit Vlaanderen bij een gemeente- of OCMW-bestuur een schending van het recht vaststelt, wordt dit meegedeeld aan de minister van Binnenlands Bestuur. Indien het dossier door Audit Vlaanderen ook wordt overgemaakt aan de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie bezorgt de minister een kopie van het auditrapport aan de gouverneur. Hierbij verzoekt de minister de gouverneur het betrokken bestuur uit te nodigen voor een persoonlijk gesprek over de noodzakelijk te nemen maatregelen. Na het gesprek met het betrokken bestuur kan de gouverneur van mening zijn dat een verscherpt toezicht nodig is. In dat geval legt de gouverneur bijkomende maatregelen op waaraan het bestuur moet voldoen. De regelgeving somt niet de maatregelen op die als verscherpt toezicht kunnen opgelegd worden. De gouverneurs zijn bijgevolg vrij in het opleggen van maatregelen die volgens hen noodzakelijk zijn om aan de vastgestelde onregelmatigheid te remediëren.

De gouverneur heeft in opdracht van minister Bart Somers in 2021 één gemeentebestuur uitgenodigd voor een overleg, naar aanleiding van vaststellingen tijdens een forensische audit (overheidsopdrachten en de wijze waarop personeelsleden omgaan met gemeentelijke middelen).

1.5 EEDAFLEGGINGEN BURGEMEESTERS

Na de ondertekening van hun benoemingsbesluit door de minister van Binnenlands Bestuur, leggen de burgemeesters de eed af in handen van de gouverneur.

gemeente	naam	voornaam	datum eedaflegging	startdatum mandaat
Wijnegem	Wouters	Leen	25/08/2021	01/09/2021
Hove	Van Couwenberghe	Bart	10/12/2022	01/01/2022
Malle	Van Looy	Sanne	21/12/2022	01/01/2022
Lint	Verhoeven	Rudy	21/12/2022	01/01/2022
Lier	Verwaest	Rik	22/12/2022	01/01/2022
Heist-op-den-Berg	Moons	Jan	22/12/2022	01/01/2022

1.6 ERETEKENS

De gouverneur geeft advies over voorstellen tot toekenning van onderscheidingstekens (burgerlijke eretekens en eretekens in de Nationale Orden).

Type aanvraag	Aantal	Gunstig	Ongunstig
Nationale Orden (gewoon personeel + mandatarissen)	8	8	-
Burgerlijk Eretken (gewoon personeel + mandatarissen)	3	3	-
geneesheren (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu)	-	-	-
Koninklijke Vlaamse Voetbalbond (BLOSO)	-	-	-
fanfares (Agentschap Sociaal- Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassen)	4	4	-

1.7 TUCHT LOKALE MANDATARISSEN

In overeenstemming met het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2018 houdende het statuut van de lokale mandataris kan de provinciegouverneur van de Vlaamse Regering de opdracht krijgen om een tuchtonderzoek te voeren, een tuchtverslag op te maken en een tuchtdossier samen te stellen. De gouverneur geeft in dat geval een advies over het gepaste gevolg dat volgens hem aan de feiten moet worden gegeven. Daarnaast formuleert de gouverneur ook een voorstel van straf indien van mening dat een tuchtprocedure moet worden opgestart.

In de loop van 2021 heeft de gouverneur geen dergelijke onderzoeksopdrachten uitgevoerd.

2 STRATEGISCHE PROJECTEN

2.1 REGIOVORMING

De Vlaamse Regering besliste op 12 maart 2021 over de regioafbakening in 4 van de 5 Vlaamse provincies. Op 4 februari 2022 besliste de Vlaamse Regering om voor Limburg 1 referentieregio af te bakenen en kwam er een einde aan het afbakeningstraject.

ABB ondersteunt de gouverneur op het vlak van regiovorming. Naast een centraal toegangspunt (regiovorming@vlaanderen.be) is er voor elke provincie ook een provinciaal contactpunt. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor de gouverneur bij vragen over regiovorming. Op verzoek van de gouverneur gaf ABB een toelichting over regiovorming geven op het halfjaarlijkse burgemeestersoverleg.

2.2 FUSIES VAN GEMEENTEBESTUREN

Eind 2021 waren er 3 trajecten waar de gemeenteraden de principiële beslissing tot fusie genomen hebben. Begin 2022 kwam daar met Antwerpen-Borsbeek een eerste traject in de provincie Antwerpen bij. ABB houdt de gouverneur op de hoogte van de stand van de fusiegesprekken.

ABB ondersteunt de gouverneur op het vlak van fusies. Naast een centraal toegangspunt (fusies@vlaanderen.be) is er voor elke provincie ook een provinciaal contactpunt. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor de gouverneur bij vragen over fusies.

3 NIET-BESTUURSKUNDIGE TAKEN

Kleinschalige niet-bestuurskundige dossiers worden in regel behandeld en opgevolgd door de Vlaamse Dienst van de gouverneur. De taakstelling is beschreven in een nota aan de Vlaamse Regering (VR 2011 2312 DOC.1423/1). ABB bouwt gestaag haar ondersteunende rol in deze dossiers af. Sporadisch doet de gouverneur nog een beroep op ABB.

3.1 TAXI- EN VVB-DOSSIERS

Sinds 1 januari 2020 valt het taxivervoer onder het decreet van 29 maart 2019 betreffende het individueel bezoldigd personenvervoer i.p.v. het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg. In het nieuwe decreet van 29 maart 2019 is geen rol meer weggelegd voor de provinciegouverneurs bij procedures tegen beslissingen over de weigering, schorsing of intrekking van een taxivergunning. In het nieuwe decreet is de taxivergunning niet langer beperkt tot de gemeente, waar de vergunning werd toegekend, maar geldig voor het ganse Vlaamse grondgebied. De regeling rond oneigenlijk gebruik van de taxivergunningen is bijgevolg weggefallen.

Het nieuwe decreet voorziet wel in een overgangsbepaling (artikel 43) voor exploitanten die hun activiteiten nog uitvoeren op basis van een vergunning, verleend krachtens het oude decreet. In die gevallen kan er wel nog aangeklopt worden bij de provinciegouverneurs (zowel beroep tegen beslissingen over de weigering, schorsing of intrekking van de vergunningen en klachten over oneigenlijk gebruik van de vergunning).

In 2021 werden geen dossiers behandeld.